

Uvod

FENOLOGIJA (grc. *fainomai* — pojavljujem se, *logos* — nauka), nauka koja proučava periodičnost u pojavama rasteња i razvića biljaka i životinja, kao i čitavih biocenoza, ali isto tako i periodične pojave u neorganskoj prirodi (npr. početak stvaranja leda na rekama). Termin je predložio sredinom XX veka botaničar C. F. Moran.

Osnovni zadatak fenologije jeste posmatranje i praćenje promena u godišnjem ciklusu razvića biljaka i životinja, kao i čitavih biocenoza i registrovanje vremena u kome se pojavljuju pojedine faze razvića. Najpogodnije su za posmatranje one fenofaze koje su upadljive, a istovremeno predstavljaju i značajne momente u razviću (npr. olistavanje, cvetanje, plodonošenje, listopad — kod biljaka; parenje, zimski san i buđenje — kod životinja itd.).

Na osnovu upoređivanja podataka o fenofazama u različitim oblastima, odnosno u istoj oblasti za niz godina, fenologija nastoji da utvrdi zakonitosti u toku periodičnog razvića biljaka i njihovu zavisnost od ekoloških uslova (npr. temperature).

Na osnovu podataka o nastupanju pojedinih fenofazau različitim oblastima, mogu se izraditi i fenoloske karte, na taj način što se fenološki podaci nanose na geogr. kartu i linijama povezuju one tačke (lokaliteti) u kojima određene fenofaze istih biljaka nastupaju istovremeno. Tako se mogu izraditi fenoloske karte nastupanja proleća (na osnovu početka cvetanja pojedinih prolećnih biljaka, npr. jorgovana) ili drugih godišnjih doba. Podaci i zaključci fenoloskih istraživanja mogu se primeniti u različitim oblastima, kao što su npr. klimatologija, geografija poljoprivrede, zaštita prirode, šumarstvo, medicina itd.

1. Fenološka posmatranja

Grana biologije koja se bavi sistematskim praćenjem i proučavanjem zakonitosti periodičnih pojava, faza, u razvojnom ciklusu biljaka i životinja procenjujući njihovu zavisnost od okruženja zove se fenologija. S posebnom pažnjom se izučava uticaj vremenskih faktora na razvoj kako biljaka, tako i životinja, pa se zato fenologija proučava i u okviru meteoroloških službi, kao sastavni deo agrometeorologije.

U prvom veku pre naše ere kineski agronom Fan Sheng-Chih napisao je priručnik, nedavno preveden na engleski jezik, u kome je mnogo sadržaja koji bi se u današnje vreme mogli okarakterisati kao predmet agrometeorologije. Najstarija zapisana fenološka zapazanja su iz Kine i stara su oko 2500 godina, iako je poznato da su fenološke kalendare koristili i stari Rimljani. Najstariji zapisi u Japanu, o tradicionalnom prazniku cvetanja trešnje datiraju iz 812. godine. U Evropi prvi fenološki zapisi nastali su oko 1500. godine kada je Lekar iz Krakova u Poljskoj pratio i beležio vreme listanja i cvetanja nekih lekovitih biljaka. Veliki švedski botanikar Carl von Linne je godine 1751. u delu *Philosophia Botanica* opisao metode sastavljanja fenoloških kalendara biljaka na osnovu olistavanja, cvetanja, zrenja plodova i otpadanja lišća. Do spoznaje o čvrstoj povezanosti biljaka i klimatskih uslova došli su Stelligfleet u Engleskoj 1755. godine (*Floral Calendar*) i Haenke u Pragu godine 1786.

Belgijski botanikar Quetelet je od 1841. do 1872. u Evropi organizovao mrežu fenoloških punktova. Prve fenološke karte za srednju Evropu izradili su nemački botaničar Hoffmann 1881. i Ihne 1885. godine da bi se u periodu neposredno posle Drugog svetskog rata fenološko osmatranje u čitavoj Evropi izuzetno dobro razvilo u sastavu agrometeoroloških službi.

----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE PREUZETI NA SAJTU. -----

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com